

Beograd, 11.02.2023.

Bez odlaganja završiti proces usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama

Platforma organizacija za saradnju sa mehanizmima UN za ljudska prava poziva nadležne državne organe da bez odlaganja pristupe procesu usvajanja zakona o istopolnim zajednicama, čiji proces izrade i donošenja je započet pre tačno dve godine i još uvek nije okončan.

Naime, još početkom februara 2021. godine, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog započelo je rad na pripremi nacrt zakona o istopolnim zajednicama. Tekst Polaznih osnova za izradu nacrt zakona prošao je kroz proces javnih konsultacija, a potom je i formulisani Nacrt zakona o istopolnim zajednicama stavljen na javnu raspravu. Formirana je i Posebna radna grupa za izradu teksta nacrt zakona o istopolnom partnerstvu, u koju su bile uključene i organizacije civilnog društva. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog održalo je početkom marta 2021. godine i tzv. društveni dijalog o Predlogu nacrt zakona o istopolnim zajednicama.

Polazne osnove i kasnije Nacrt zakona o istopolnim zajednicama široko su uredili njihov pravni položaj, uključujući i uređivanje porodičnih odnosa, zaštitu od nasilja i zabranu diskriminacije. Nacrt ovog zakona uredio je detaljan postupak sklapanja i prestanka istopolne zajednice, kao i pravne posledice koje iz toga izviru. To uključuje prava i obaveze partnera istopolne zajednice u toku krivičnog postupka i u slučaju lišenja slobode, zatim u slučaju bolesti i u toku bolničkog lečenja, određena lična prava, kao i prava na izdržavanje partnera i deteta partnera. Detaljno su uređeni i imovinski odnosi, kao i prava iz zdravstvene, socijalne i dečje zaštite. Međutim, razlika između istopolnih zajednica i bračne zajednice prema ovom propisu i dalje postoji, s obzirom na to da je korpus prava koja imaju bračni partneri mnogo širi od prava predviđenih Nacrtom zakona o istopolnim zajednicama.

Iako se očekivalo da će čitav proces biti okončan još krajem 2021. godine, Nacrt zakona o istopolnim zajednicama nije se našao pred Vladom Srbije, te stoga nije ni upućen u skupštinsku proceduru na usvajanje. Kao glavni razlog za to ocenjena je izjava predsednika Srbije da on ne bi mogao da potpiše zakon koji bi regulisao istopolne zajednice, jer bi on bio u suprotnosti sa Ustavom Srbije. Međutim, treba naglasiti da iako Ustav tretira brak kao zajednicu muškarca i žene, u slučaju Nacrt zakona o istopolnim zajednicama nije reč o zakonu kojim se reguliše brak i koji je u suprotnosti sa Ustavom.

Platforma

organizacija za saradnju
sa mehanizmima Ujedinjenih
nacija za ljudska prava

Tadašnja ministarka za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Gordana Čomić izjavila je krajem novembra 2021. godine da je to ministarstvo završilo svoj deo posla u vezi sa Nacrtom zakona o istopolnim zajednicama i da je sada na Vladi da odluči kada će ga usvojiti. Ona je dodala da je u Nacrt zakona uneto i ekspertsko mišljenje Saveta Evrope. Potom je čitav proces praktično bio obustavljen sve do juna 2022. godine, kada je održan sastanak organizacija civilnog društva sa ministarkom Čomić, na kom je ona saopštila da proces u vezi sa donošenjem zakona o istopolnim zajednicama kreće ispočetka (iako je taj dokument u formi Nacrta zakona odavno podnet Vladi Srbije). Kao razlozi za to navedeni su formiranje nove Vlade i Skupštine Srbije. Predstavnici organizacija civilnog društva su tom prilikom izrazili svoju razočaranost i ministarki Čomić naglasili da ne bi menjali ništa u tekstu Nacrta zakona koji je već bio pripremljen, ukazujući da, ukoliko dođe do promena, LGBTI organizacije neće podržati zakon. Međutim, proces nije nastavljen sve do februara 2023. godine, iako je Narodna skupština u međuvremenu konstituisana, a formirana je i nova Vlada Srbije.

Konačno, ukazujemo na odluku Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Oliari i drugi protiv Italije* iz 2015. godine, koja nedvosmisleno ukazuje da, države koje nisu pravno regulisale položaj istopolnih partnera, krše Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. O tome se Evropski sud za ljudska prava ponovo izjasnio i nedavno, u predmetu *Fedotova protiv Rusije*. Sud je u presudi Velikog veća u ovom predmetu decidno utvrdio da države imaju pozitivnu obavezu da pruže pravno priznanje istopolnim zajednicama. Stoga bi Srbija, kao članica Saveta Evrope, trebalo da postupi u skladu sa praksom ovog suda.

[Platformu organizacija za saradnju sa mehanizmima UN za ljudska prava](#) osnovalo je 17 organizacija civilnog društva, koje imaju iskustvo i prepoznaju potrebu i značaj kontinuiranog i na dokazima zasnovanog procesa izveštavanja UN tela, kao i praćenje primena preporuka koje mehanizmi upućuju Republici Srbiji. Radom Platforme koordinira Beogradski centar za ljudska prava.

Telefon

+381 11 3085 328 / +381 3284 244